

Klart på en helg

SVÅRIGHETSGRAD:

”Om du putsar i flera omgångar under helgen, kan du vara säker på att varje putslager hinner torka och härda innan nästa läggs på.”

INNAN DU BÖRJAR

Material

För grundning:

- En säck grundningsputs, t.ex. KC 10/90/350, 0–4 mm

För grovputsning:

- En säck grovputs för utstockning, t.ex. KC 35/65/550, 0–2 mm eller C100/400 0–2 mm

För finputsning:

- En säck tunnputsbruk eller sockelbruk

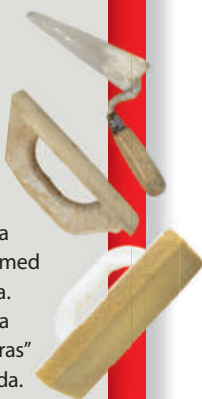
Läs mera om bruk på vår hemsida:
www.gds.se – sökord putsbruk

Prisbild

En säck färdigblandat torrbruk kostar runt 100 kr.

Specialverktyg

- **Murslev:** Du kan välja vilken liten slev som helst.
- **Hård putsbräda:** Det tjocka skiktet grovputs jämnas till med en hård bräda med sträv yta.
- **Mjuk putsbräda:** Det tunna ytskiktet ska nästan "masseras" med en mjuk skumputsbräda.

Lördag 09:00

Bruk och verktyg skaffas

Om det bara är några få hål som ska lagas, så hinner du skaffa verktyg och material till lagningen lördag morgon.

Ny serie

Hållbar lagning av sockeln

När putsen lossnar i små flagor från sockeln eller grunden, beror det ofta på fukt eller väderomslag. Även om du inte har putsat förr kan du laga skadorna på ett hållbart sätt med ny puts. Och arbetet utförs i flera små omgångar.

Få arbeten med tegel- och betongväggar är så enkla – och har så stor betydelse för husets värde i förhållande till insatsen – som när du lagar putsen på sockeln.

Om du bara följer murarens råd i denna artikel så blir sockeln både snyggare och bättre skyddad, vilket i sin tur innebär längre hållbarhet. Arbetet är relativt enkelt och tar kort tid, men det finns väl ingen anledning att upprepa det nästa år? Nej, så därför gör vi det ordentligt, en gång för alla.

Det är nästan alltid fukt, omslag i vädret och frost som får putsen att spricka och senare att lossna. När vi vet det är det lättare att sätta ett mål för jobbet. Målet blir att förhindra fukt från att tränga in bakom den nya putsen. För där fryser fukten till is, och isen utvidgas så mycket att putsen spricker och rent av pressas loss. Den nya putsen ska också vara smidig och följa rörelser i huset, för annars finns risk för sprickbildning när utetemperaturen snabbt ändras.

På det gamla huset finns inga raka linjer och släta ytor. Det gör det förstås lättare att laga skadan så att reparationen inte syns.

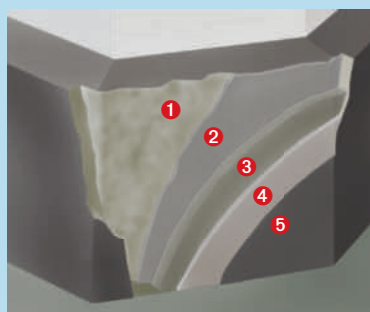

Fukt och frost har orsakat sprickor som fått putsen att lossna. Skadorna ska lagas så fort som möjligt.

Hörnet har putsats upp och sedan målats. Lagningen håller inte i evighet, men i många, många år.

Så här utförs reparationen

- 1 Den gamla sockeln knackas ren så att all lös puts försvinner.
- 2 Grundningen ska vara 1–3 mm tjock och ska fungera som fast underlag för grovputsen.
- 3 Grovputsen kan vara upp till 10–15 mm tjock. Krävs tjockare skikt läggs det på i flera omgångar.
- 4 Ytputsen (finputs) ska bilda en slät och fin yta som skyddar mot inträngande vatten.
- 5 Färgen hjälper också till att skydda mot vatten, men är inte tätare än att fukt inifrån kan ventileras ut.

Lördag
20
Söndag
21

Klart på en helg

Lördag 12:00

Tunt skikt på rent underlag

Det tar högt ett par timmar att rensa sockeln och lägga på det första tunna grundskiktet. Har sockeln många skador tar det kanske lite längre tid. Även om det är frestande får du inte lägga på grovputs nu. Låt grundputsen härda över natten.

”Det svåraste är att hålla sig i skinnet och inte genast kasta på ett tjockt lager puts. Ditt tålamod belönas om du börjar med ett tunt skikt grundputs. Arbetet går lättare och lagningen håller mycket bättre i många år.”

Söndag 09:00

Putsskiktet byggs upp

När grundputsen fått lov att härda över natten, blir den stark nog att bära ett tjockt lager putsbruk. Den tjocka grovputsen ska ha tid att sätta sig innan den jämnas till med den släta putsbrädan. Det kan ta allt mellan några minuter och upp till en timme innan grovputsen satt sig så mycket att den kan jämnas till.

Putsbrädan som används att jämna till grovputsen ska vara hård och sträv, så att du kan ”massera” putsen på djupet.

Den lilla, trekantiga mursleven kan användas till alla uppgifter: blanda, lägga på, jämna till och dra av.

Lördag

Starkt underlag

Kontakten mellan den gamla väggen och den nya putsen betyder allt för hur länge reparationen håller.

Det första man måste göra är att se till att det inte finns flera svaga partier. När putsen har lossnat på ett ställe, är det risk att den lossnar också på andra ställen. Därför gäller det att undersöka putsen. Knacka på den. Låter den ihålig? Då sitter den lös. Knacka bort all lös puts.

Nästa steg är att lägga på ett tunt skikt grundputs på väggen. Det får inte vara tjockare än 3 mm för att sitta kvar. Det är detta tunna putsskikt som utgör underlag för det tjockare laget grovputs.

2 Området borstas rent med en rejält fuktig pensel eller borste. Allt damm försvinner, men det viktigaste är att underlaget fuktas så mycket att det inte suger ut fukten ur det nya bruket.

4 Det tunna bruket kastas ut på sockeln med snärtig hand. Tekniken ser svårare ut än den är. Om du har spelat badminton vet du hur man slår med en snärt. Se bara till att inte lägga på för mycket.

Stålb borsten raspar och borstar rent och gör ytan ojämn så att putsen fäster.

1 All lös puts knackas bort med hammare och mejsel eller annat lämpligt verktyg. Genom att knacka lätt på ytorna runt skadan kollar du om putsen sitter lös. Det gör den om knackandet resulterar i ett ihåligt ljud.

3 Grundbruket blandas tills det blir ungefär lika tjockt som välling. Skiktet ska inte vara tjockare än 2–3 mm. Eftersom det inte ska bära annan puts förrän det har härdat kan blandningen vara tunn. Bruket innehåller relativt mycket cement.

5 Grundputsen kan också penslas på med pensel eller borste. Det ser ju inte lika proffsigt ut som att kasta på bruket, och i teorin binder det kanske inte lika bra, men det har ingen betydelse. Är det enklare att använda pensel, så gör du det.

Tjockt putsskikt

När grundputsen har härdat ett dygn, är det dags att bygga upp det egentliga putsskiktet. Eftersom grundputsen har en mycket ojämn yta, så blir ytan också mycket stor. Det är anledningen till att putsen kan bära ett tjockt putsskikt.

Nästa putslager kallas grovputs, och som du förstår av namnet är det inte meningen att grovputsen ska avsluta och utgöra utsida i putsskiktet.

Det yttersta skiktet är ytputs (finputs) och den läggs på först när grovputsen har blivit så fast att du kan gnida på den tunna ytputsen. Den ska bli slät, tät och hållbar. Arbetet utförs med putsbräda och du får inte trycka för hårt för då kan grovputsen lossna.

Är det svårt att snärta ut grovputsen på sockeln, kan du lägga på den med slev, men då kommer den inte in överallt.

3 Grovputsen kastas ut på sockeln i klickar. Konsistensen ska vara lite fastare än grundbruket, så att bruket kan bära sin egen vikt. Börja med små klickar tills du kan tekniken. Ju hårdare snärt och ju mjukare bruk, desto plattare blir klicken.

Blanda noga

Bruk ska blandas noga innan det används. Sätt en omrörare i bormaskinen och blanda medan du tillsätter vatten. Då klumpas inte bruket och konsistensen blir rätt.

1 För att kunna bygga upp det nya putsskiktet gör vi en form. Här nere på marknivå använder vi oss av en mycket enkel form bestående av ett par brädstumpar, en par skivbitar och några stenar.

Putsen dras fram till den primitiva formen.

4 Bruket jämnas till och trycks ihop lite grann. Ytan ska ligga lite innanför omgivningen. Om du inte är duktig på att mura, ska du nu stoppa bearbetningen av putsen. Låt det rätt tjocka putsskiktet (max 10–15 mm) sätta sig och bli fast.

6 De delar som fanns bakom formen fuktas och beläggs med nyblandat bruk. Du kan utan problem lägga på 10–12 mm, men ska skiktet vara tjockare måste du lägga på flera skikt. Släta till ytan.

2 Den dynggamla grundputsen fuktas lätt. Den får inte bli för våt för då kan grovputsen inte fastna. Är den för torr, suger den ut fukten ur grovputsen som då lossnar och ramlar ner. Vattnet har också betydelse för härdningsprocessen.

Ett lätt tryck får inte göra märke i putsen.

5 Formen tas bort när grovputsen är fast. Du kan vänta ett dygn, precis som för grundputsen, men om du helst vill bli klar, så kan du arbeta vidare när bruket är fast. Tryck lätt med ett finger. Blir det märke är bruket för mjukt.

7 Med en hård, fuktig putsbräda bearbetas ytan med cirkelrörelser. Det ska göras när bruket är så mjukt att det kan formas, men också så fast att det inte trycks in. Om du håller putsbrädan plant mot sockeln kan du lättare forma hörnet.

Klart på en helg

Söndag 13:00

Ytputsens masseras och blir stark

Tålmod lönar sig, också när du ska fördela ytputsen på grovputsen. Låt grovputsen sitta några timmar så att du är säker på att putsen sitter kvar när du bearbetar ytputsen. Du ska faktiskt bearbeta ytputsen en hel del – den ska masseras – med putsbrädan så att den dels blir slät, dels blir tät. När du har fått mer erfarenhet kan du lägga på ytputs så snart du märker grovputsen blir fast.

Den putsbräda som används till ytputs ska vara mjukare än den, som du använde till grovputsen.

Söndag 16:00

Den färdiga putsen skyddas mot uttorkning

Om ett bruk torkar för snabbt finns risk att det inte härdar ordentligt. När man arbetar med ett hårt bruk som innehåller mycket cement är det extra viktigt att skydda mot uttorkning för att slippa sprickor. Underlaget ska också ha fuktats noga. Blir det riktigt torrt ute täcker du putsen med plast när den har blivit hård eller också fuktas den de första dagarna.

”Om du inte har putsat förr, så kan du se fram emot ett trevligt arbete. Det är riktigt skönt att märka hur det tunna putsbruket nästan får liv under putsbrädan, och till slut bildar en tät, slät hinna av alla partiklarna.”

En fin och slät yta

Det sista laget puts, finputs, bearbetas länge. Arbetet ska inte bara få putsen fin och slät utan också fördela, packa och binda ihop sandkorn, cement- och kalkpulver till en enhet. Bearbetningen ska helst resultera i att de finaste kornen dras fram mot ytan, där de bildar en tät men diffusionsöppen yta.

Den erfarna muraren kan ofta fortsätta direkt från grovputsning till finputsning, men alla andra bör hellre låta den masserade grovputsen sätta sig och bli fast, innan arbetet fortsätter med finputsning. Då fuktas den fasta grovputsen lätt innan den finkorniga ytputsen dras på och jämnas till med skumputsbrädan. Då får man en fin och slät yta.

1 Lagg på det sista skiktet puts med slev eller stålbräda. Skiktet ska vara tunt, inte tjockare än att ojämnheter i underliggande yta fylls igen. På detta fina skikt läggs ytterligare någon millimeter finputs.

2 Det fina putsbruket masseras på plats med skumputsbräda. Här ska du inte använda den hårda brädan du valde till grovputsen. Putsbrädan ska vara fuktig så att den inte suger åt sig fukt från putsen, men den får inte tvätta bort bindemedlen.

3 När putsen har härdat maskerar du med tejp. Torktiden beror på hur tjock puts du har lagt på, men när putsen blivit vit eller ljusgrå är den torr. Du kan alltså inte måla samma helg som du putsar. Vänta till nästa helg.

Sockelfärg

Den färg som används till sockeln ska vara diffusionsöppen, och därför bör du undvika asfaltprodukter som i regel är så täta att de inte tillåter fuktvandring.

Tejpen tas bort så snart du har målat, för annars fäster den för bra på underlaget.

4 Sockeln målas med en fasad- och sockelfärg. Även om det mesta av sockeln är av betong ska färgen kunna släppa ut fukt, så att uppstigande markfukt inte fortsätter upp i väggarna.